

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
MINISTARSTVO RADA, MIROVINSKOGA SUSTAVA, OBITELJI I SOCIJALNE
POLITIKE

IZVJEŠĆE O PROVEDBI „STRATEGIJE SOCIJALNE SKRBI ZA STARIJE OSOBE
U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA RAZDOBLJE OD 2017. DO 2020. GODINE“
ZA 2020. GODINU

ZAGREB, srpanj 2021.

Sadržaj

I. UVOD	3
II. STARIJE OSOBE U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI	4
III. PROVEDBA MJERA	9
A. PODRUČJE ZAKONODAVNOG OKVIRA	9
B. INFORMIRANJE I PODIZANJE RAZINE SVIJESTI O PRAVIMA STARIJIH OSOBA	10
C. ŠIRENJE I UNAPREĐENJE USLUGA U ZAJEDNICI	11
IV. ZAKLJUČAK	18

I. UVOD

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike¹ (u daljnjem tekstu: MROSP) je sukladno završnim odredbama Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017.-2020. godine (u daljnjem tekstu: Strategija) u obavezi koordinirati izradu godišnjeg izvješća o provedbi mjera definiranih Strategijom i dostaviti ga Vladi Republike Hrvatske.

Strategiju je usvojila Vlada Republike Hrvatske na sjednici 28. rujna 2017. godine.

Povod za izradu Strategije je bio osigurati kvalitetniju socijalnu skrb za starije osobe u Republici Hrvatskoj te omogućiti pružateljima usluga pristup sredstvima iz fondova EU za financiranje usluga za starije osobe u zajednici koje nisu obuhvaćene Zakonom o socijalnoj skrbi, a starijim osobama povećavaju kvalitetu života i omogućavaju što duži ostanak starijih osoba u vlastitom domu.

Analiza stanja socijalne skrbi o starijim osobama u Republici Hrvatskoj, a koja je prethodila izradi Strategije, ukazala je na tri područja koja je potrebno obuhvatiti kako bi se poboljšala kvaliteta socijalne skrbi o starijim osobama, a to su: zakonodavno područje, područje informiranja i podizanja razine svijesti o pravima starijih osoba i područje širenja i unapređenja usluga u zajednici.

Pod zakonodavnim područjem planirane su mjere usmjerene donošenju propisa kao preduvjetu za ujednačavanje pristupa mreži socijalnih usluga, poboljšanju nadzora nad radom pružatelja usluga, osiguravanju nacionalne mirovine i širenju prava na status njegovatelja.

Drugo strateško područje jest informiranje i podizanje razine svijesti o pravima starijih osoba unutar kojeg je planirano osiguravanje preduvjeta za informiranje o pravima starijih osoba i podizanje svijesti o važnosti poštivanja istih, kao i za provođenje istraživanja o kršenju prava starijih osoba s naglaskom na nasilje nad starijim osobama.

Širenje i unapređenje usluga u zajednici je treće strateško područje unutar kojeg je planirano poticanje razvoja onih usluga u zajednici koje starijim osobama omogućavaju što duži ostanak u njihovom domu, ali uz istovremeno povećanje kapaciteta za skrb izvan vlastite obitelji u onim područjima u kojima su kapaciteti ispod prosjeka države. Naglasak je stavljen na raznovrsnost i kvalitetu socijalnih usluga namijenjenih starijim osobama.

Starije osobe imaju zajedničku poveznicu, a to je kronološka dob i smanjene funkcionalne sposobnosti nastale u procesu starenja. Po svim drugim karakteristikama radi se o različitim individualnostima s različitim navikama i potrebama, koje zahtijevaju ponudu najrazličitijih usluga kako bi mogle nastaviti život što sličniji životu kakav su imale u mlađoj dobi.

Sadašnje starije osobe za razliku od ranijih generacija su obrazovanije i materijalno neovisnije od obitelji. To su u najvećem broju slučajeva osobe koje su tijekom života i radnog vijeka participirale u stvaranju društvenog bogatstva pa u starosti s pravom očekuju pristup tim bogatstvima u cilju zadovoljavanja svojih potreba. Društvo im to treba osigurati.

¹ Napomena: Zakonom o ustrojstvu i djelokrugu tijela državne uprave (Narodne novine, broj 85/20) ustrojavaju se tijela državne uprave te se utvrđuje njihov djelokrug, te se u izvješću o provedbi mjera Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017.-2020. godine za 2020. koristi naziv pravnog sljednika Ministarstva za demografiju, obitelj, mlade i socijalnu politiku, odnosno naziv Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava obitelji i socijalne politike.

II. STARIJE OSOBE U SUSTAVU SOCIJALNE SKRBI

Socijalna skrb je djelatnost čija je zadaća pružanje pomoći u zadovoljavanju osnovnih životnih potreba osobama koje to nisu u mogućnosti osigurati same. Zakonom o socijalnoj skrbi definirana su prava koja mogu ostvariti osobe koje su se našle u teškoj životnoj situaciji i koje trebaju pomoć za izlazak iz nje.

Starije osobe koje se nalaze u teškoj životnoj situaciji i nemaju dostatna sredstva za zadovoljavanje osnovnih životnih potreba u sustavu socijalne skrbi najčešće koriste sljedeća prava propisana navedenim zakonom: zajamčenu minimalnu naknadu, doplatak za pomoć i njegu, osobnu invalidninu, pomoć u kući i smještaj.

Zakon o socijalnoj skrbi kao korisnike socijalne skrbi prepoznaje, između ostalih, i osobe koje zbog starosti ili nemoći ne mogu samostalno skrbiti o osnovnim životnim potrebama.

Sukladno citiranom zakonu pravo na zajamčenu minimalnu naknadu može ostvariti samac ili kućanstvo koji/-e nema sredstva za uzdržavanje i nije ih u mogućnosti ostvariti radom, primitkom od imovine, kao ni od obveznika uzdržavanja, pod uvjetima propisanih zakonom. Pravo na doplatak za pomoć i njegu je materijalno pravo koje se priznaje osobi koja ne može sama udovoljiti osnovnim životnim potrebama uslijed čega joj je prijeko potrebna pomoć i njega druge osobe u organiziranju prehrane, pripremi i uzimanju obroka, nabavi namirnica, čišćenju i pospremanju stana, oblačenju i svlačenju, održavanju osobne higijene, kao i obavljanju drugih osnovnih životnih potreba pod uvjetima propisanih navedenim zakonom.

Pravo na osobnu invalidninu je materijalno pravo koje se priznaje osobi s teškim invaliditetom ili drugim teškim trajnim promjenama u zdravstvenom stanju, u svrhu zadovoljavanja njezinih životnih potreba za uključivanje u svakodnevni život zajednice pod uvjetima propisanih navedenim zakonom.

Pravo na pomoć u kući je socijalna usluga koja se priznaje starijoj osobi kojoj je prema procjeni centra za socijalnu skrb potrebna pomoć druge osobe za organiziranje prehrane, obavljanje kućanskih poslova, održavanje osobne higijene i zadovoljavanje drugih svakodnevnih potreba, pod uvjetima propisanih navedenim zakonom.

Smještaj je socijalna usluga koja može obuhvatiti uslugu stanovanja, prehrane, njege, brige o zdravlju, socijalnog rada, psihosocijalne rehabilitacije, fizikalne terapije, radne terapije, radnih aktivnosti, aktivnog provođenja vremena, odgoja i obrazovanja, ovisno o utvrđenim potrebama i izboru korisnika. Dugotrajni smještaj priznaje se funkcionalno ovisnoj starijoj osobi kojoj je zbog trajnih promjena u zdravstvenom stanju prijeko potrebna stalna pomoć i njega druge osobe, pod uvjetima propisanih navedenim zakonom. Za najveći broj starijih osoba smještenih temeljem rješenja centara za socijalnu skrb država djelomično ili u potpunosti snosi troškove smještaja jer ih starije osobe same, kao ni obveznici uzdržavanja, nisu u mogućnosti podmirivati.

U tabličnim prikazima u nastavku analizirani su podaci o broju starijih osoba, odnosno udjelu starijih osoba po dobnim skupinama u ukupnoj populaciji starijih osoba u Republici Hrvatskoj (procjena broja stanovnika sredinom 2019. godine, https://www.dzs.hr/Hrv_Eng/publication/2020/07-01-03_01_2020.htm) i broju starijih osoba, odnosno udjelu pojedine dobne skupine starijih osoba u najčešće korištenim pravima iz sustava socijalne skrbi kao i regionalne ravnomjernosti (prikupljenih od centara za socijalnu skrb putem aplikacije SocSkrb za 2020. godinu).

Tablica 1. - podaci o broju starijih osoba, odnosno udjelu starijih osoba po dobnim skupinama u ukupnoj populaciji starijih osoba i broju starijih osoba, odnosno udjelu pojedine dobne skupine u najčešće korištenim pravima iz sustava socijalne skrbi

Dobne skupine	Starije osobe prema dobnim skupinama (procjena stanovništva sredina 2019. god.)	Prava u sustavu socijalne skrbi koja najčešće ostvaruju starije osobe				
		Zajamčena minimalna naknada	Doplatak za pomoć i njegu	Osobna invalidnina	Pomoć u kući	Smještaj (temeljem rješenja CZSS)
Ukupno	844.867	8.655	49.596	10.937	4.159	8.103
	100%	100%	100%	100%	100%	100%
65-74 god. (mlađa)	460.163	5.787	20.127	4.927	1.325	3.185
	54,46%	66,86%	40,58%	45,05%	31,86%	39,30%
75-84 god. (srednja)	293.622	1.922	17.184	3.470	1.731	2.617
	34,75%	22,21%	34,65%	31,73%	41,62%	32,29%
85 i više god. (stara)	91.082	946	12.285	2.540	1.103	2.301
	10,78%	10,93%	24,77%	23,22%	26,52%	28,39%

U Tablici 1. prikazan je udio starijih osoba po dobnim skupinama u ukupnoj populaciji starijih osoba u Republici Hrvatskoj, te je vidljivo da je najviše starijih osoba u mlađoj dobnj skupini, a najmanje u staroj dobnj skupini. Iz podataka proizlazi da su pripadnici mlađe dobne skupine starijih osoba u ukupnom broju korisnika prava zastupljeniji kao korisnici prava na zajamčenu minimalnu naknadu, doplatka za pomoć i njegu, prava na osobnu invalidninu i usluge smještaja, dok su pripadnici srednje dobne skupine zastupljeniji kao korisnici usluge pomoći u kući.

Tablica 2: Analiza udjela starijih osoba korisnika prava iz socijalne skrbi u odnosu na ukupan broj starijih osoba prema dobnim skupinama

Dobne skupine	Starije osobe prema dobnim skupinama (procjena stanovništva sredina 2019. god.)	Prava u sustavu socijalne skrbi koja najčešće ostvaruju starije osobe					
		Zajamčena minimalna naknada	Doplatak za pomoć i njegu	Osobna invalidnina	Pomoć u kući	Smještaj (temeljem rješenja CZSS)	ukupno
Ukupno	844.867	8.655	49.596	10.937	4.159	8.103	81.450
		1,024%	5,87%	1,295%	0,492%	0,959%	9,641%

65-74 god. (mlađa)	460.163	5.787	20.127	4.927	1.325	3.185	35.351
		1,258%	4,374%	1,071%	0,288%	0,692%	7,682%
75-84 god. (srednja)	293.622	1.922	17.184	3.470	1.731	2.617	26.924
		0,655%	5,852%	1,182%	0,59%	0,891%	9,17%
85 i više god. (stara)	91.082	946	12.285	2.540	1.103	2.301	19.175
		1,039%	13,488%	2,789%	1,211%	2,526%	21,052%

Iz Tablice 2., vidljivo je da u je cjelokupnoj populaciji starijih osoba u Republici Hrvatskoj njih 9,641% obuhvaćeno navedenim pravima i uslugama iz sustava socijalne skrbi, te da je među njima najveći udio korisnika prava na doplatak za pomoć i njegu zatim osobne invalidnine, zajamčene minimalne naknade, te usluge smještaja, a najmanje je korisnika usluge pomoći u kući. Iz navedenih podataka vidljivo je da navedena prava u sustavu socijalne skrbi u najvećem udjelu koriste pripadnici stare dobne skupine, a u najmanjem udjelu pripadnici mlađe dobne skupine.

Tablica 3.: Podaci o broju/udjelu starijih osoba po županijama i najčešće korištenih prava iz sustava socijalne skrbi

Županija	Starije osobe po županijama, (procjena broja stanovnika sredina 2019.)	Prava u sustavu socijalne skrbi koja najčešće ostvaruju starije osobe				
		Zajamčena minimalna naknada	Doplatak za pomoć i njegu	Osobna invalidnina	Pomoć u kući	Smještaj temeljem rješenja CZSS
RH	844.867	8.655	49.596	10.937	4.159	8.103
	100%	100%	100%	100%	100%	100%
Zagrebačka	60.910	370	2.080	792	76	446
	7,21%	4,27%	4,19%	7,24%	1,83%	5,50%
Krapinsko-zagorska	24.655	212	1.600	463	165	586
	2,92%	2,45%	3,23%	4,23%	3,97%	7,23%
Sisačko-moslavačka	33.321	734	1.960	449	535	522
	3,94%	8,48%	3,95%	4,11%	12,86%	6,44%
Karlovačka	26.380	484	2.121	680	350	409
	3,12%	5,59%	4,28%	6,22%	8,42%	5,05%
Varaždinska	32.326	234	2.282	555	40	356
	3,83%	2,70%	4,60%	5,07%	0,96%	4,39%
Koprivničko-križevačka	21.640	244	1.301	954	64	287
	2,56%	2,82%	2,62%	8,72%	1,54%	3,54%

Bjelovarsko-bilogorska	22.828	442	2.413	373	137	287
	2,7%	5,11%	4,87%	3,41%	3,29%	3,54%
Primorsko-goranska	67.477	239	5.112	406	224	358
	7,99%	2,76%	10,31%	3,71%	5,39%	4,42%
Ličko-senjska	11.123	142	696	124	364	138
	1,32%	1,64%	1,40%	1,13%	8,75%	1,70%
Virovitičko-podravska	14.631	398	1.707	282	204	247
	1,73%	4,60%	3,44%	2,58%	4,91%	3,05%
Požeško-slavonska	13.937	305	768	414	269	198
	1,65%	3,52%	1,55%	3,79%	6,47%	2,44%
Brodsko-posavska	27.919	518	1.781	421	217	456
	3,3%	5,98%	3,59%	3,85%	5,22%	5,63%
Zadarska	37.661	223	1.672	357	222	200
	4,46%	2,58%	3,37%	3,26%	5,34%	2,47%
Osječko-baranjska	54.299	991	3.030	664	355	623
	6,43%	11,45%	6,11%	6,07%	8,54%	7,69%
Šibensko-kninska	25.533	582	4.141	115	234	220
	3,02%	6,72%	8,35%	1,05%	5,63%	2,72%
Vukovarsko-srijemska	31.173	468	1.562	337	216	318
	3,69%	5,41%	3,15%	3,08%	5,19%	3,92%
Splitsko-dalmatinska	89.854	474	6.379	1.362	108	441
	10,64%	5,48%	1,65%	12,45%	2,60%	5,44%
Istarska	46.489	205	2.102	125	86	322
	5,50%	2,37%	4,24%	1,14%	2,07%	3,97%
Dubrovačko-neretvanska	26.167	113	1.242	252	92	205
	3,09%	1,31%	2,50%	2,30%	2,21%	2,53%
Međimurska	20.491	178	1.248	285	24	223
	2,43%	2,06%	2,52%	2,61%	0,58%	2,75%
Grad Zagreb	156.053	1.099	4.399	1.527	177	1.261
	18,47%	12,70%	8,87%	13,96%	4,26%	15,56%

Iz Tablice 3., vidljivo je da su u najvećem broju starije osobe zastupljene u Gradu Zagrebu (18,47%) te Splitsko-dalmatinskoj (10,64%) i Primorsko-goranskoj (7,99%) županiji, dok su najmanje zastupljene u Ličko-senjskoj (1,32%), Požeško-slavonskoj (1,65%) i Virovitičko-podravskoj (1,73%) županiji (vidi Tablicu 3a).

Starije osobe s područja Grada Zagreba (12,70%), Osječko-baranjske (11,45%) i Sisačko-moslavačke (8,48%) županije najviše su zastupljene u ukupnom broju starijih osoba korisnika zajamčene minimalne naknade, a najmanje su zastupljene starije osobe s područja Dubrovačko-neretvanske (1,31%), Ličko-senjske (1,64%) i Međimurske (2,06%) županije.

Starije osobe s područja Primorsko-goranske županije (10,31%), Grada Zagreba (8,87%), i Šibensko-kninske (8,35%) županije najviše su zastupljene u ukupnom broju starijih osoba korisnika prava na doplatu za pomoć i njegu, dok su najmanje zastupljene starije osobe s područja Ličko-senjske (1,40%), Požeško-slavonske (1,55%) i Splitsko-dalmatinske (1,65%) županije.

Starije osobe s područja Grada Zagreba (13,96%), Splitsko-dalmatinske (12,45%) i Koprivničko-križevačke (8,72%) županije najviše su zastupljene u ukupnom broju starijih osoba korisnika prava na osobnu invalidninu, dok su najmanje zastupljene starije osobe sa područja Šibensko-kninske (1,05%), Ličko-senjske (1,13%) i Istarske županije (1,14%).

Starije osobe s područja Sisačko-moslavačke (12,86%), Ličko-senjske (8,75%) i Osječko-baranjske (8,54%) županije najviše su zastupljene u ukupnom broju starijih osoba korisnika prava na uslugu pomoći u kući, dok su najmanje zastupljene starije osobe sa područja Međimurske (0,58%), Varaždinske (0,96%) i Koprivničko-križevačke (1,54%) županije.

Starije osobe s područja Grada Zagreba (15,56%), Osječko-baranjske (7,69%) i Krapinsko-zagorske (7,23%) županije najviše su zastupljene u ukupnom broju starijih osoba korisnika prava na uslugu smještaja, dok su najmanje zastupljene starije osobe sa područja Ličko-senjske (1,70%), Požeško-slavonske (2,44%) i Zadarske (2,47%) županije.

Uspoređujući navedene podatke vidljivo je da Grad Zagreb ima najveći udio starijih osoba koje su ujedno među najviše zastupljenima u ukupnom broju korisnika navedenih prava u sustavu socijalne skrbi osim u usluzi pomoći u kući, a Ličko-senjska županija ima najmanji udio starijih osoba koje su ujedno među najmanje zastupljene u ukupnom broju korisnika navedenih prava u sustavu socijalne skrbi osim u usluzi pomoći u kući.

Tablica 3a.: Usporedba udjela starijih osoba korisnika prava iz socijalne skrbi u županijama s najvećim i najmanjim udjelom starijih osoba u ukupnom broju starijih osoba u Republici Hrvatskoj

Županija	Starije osobe po županijama, (procjena broja stanovnika sredina 2019.)	Prava u sustavu socijalne skrbi koja najčešće ostvaruju starije osobe				
		Zajamčena minimalna naknada	Doplatak za pomoć i njegu	Osobna invalidnina	Pomoć u kući	Smještaj temeljem rješenja CZSS
Županije s najvećim udjelom starijih osoba u ukupnom broju starijih osoba u Republici Hrvatskoj						
Grad Zagreb	156.053	1.099	4.399	1.527	177	1.261
		0,704%	2,819%	0,979%	0,113%	0,808%
Splitsko-dalmatinska	89.854	474	6.379	1.362	108	441
		0,52%	7,09%	1,516%	0,12%	0,491%
Primorsko-goranska	67.477	239	5.112	406	224	358
		0,354%	7,576%	0,602%	0,332%	0,531%
Županije s najmanjim udjelom starijih osoba u ukupnom broju starijih osoba u Republici Hrvatskoj						
Ličko-senjska	11.123	142	696	124	364	138
		1,277%	6,257%	1,115%	3,272%	1,241%
Požeško-slavonska	13.937	305	768	414	269	198
		2,188%	5,511%	2,971%	1,93%	1,421%
Virovitičko-podravska	14.631	398	1.707	282	204	247
		2,72%	11,667%	1,927%	1,394%	1,688%

Usporedbom udjela starijih osoba korisnika prava iz socijalne skrbi u županijama s najvećim i najmanjim udjelom starijih osoba, vidljivo je da su u županijama s najmanjim udjelom starijih osoba iste više obuhvaćene kroz prava iz sustava socijalne skrbi navedenih u tablici, što najviše dolazi do izražaja kod prava na doplatak za pomoć i njegu, zajamčenu minimalnu naknadu i usluge pomoći u kući.

III. PROVEDBA MJERA

A. PODRUČJE ZAKONODAVNOG OKVIRA

Cilj 1. Ujednačiti pristup mreži socijalnih usluga za sve korisnike i pružatelje usluga pod istim uvjetima i pravilima, odnosno uvođenje jedinstvenog modela financiranja temeljenog na plaćanju po izvršenoj usluzi.

U svrhu postizanja navedenog cilja predviđena je reforma načina plaćanja usluge dugotrajnog smještaja za starije osobe koje su smještene u državnim i decentraliziranim domovima za starije osobe kroz uspostavljanje zakonodavnog okvira za omogućavanje jednakog pristupa mreži korisnicima i pružateljima usluga.

Tijekom 2020. godine Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike provodilo je projekt „Razvoj metodologije za izračun cijena socijalnih usluga“ (SRSP, 2019.), a koji je završen u prvom tromjesečju 2021. godine. Iznos projekta je 300.000 eura. Kao jedan od ciljeva provedbe reformskih mjera je uspostava jednakog statusa korisnika socijalnih usluga neovisno o vrsti i statusu pružatelja usluga, jednakog pristupa prema svim pružateljima socijalnih usluga te postizanje cijene koja prati kvalitetu pružene usluge. U okviru projekta je izrađena jedinstvena metodologija za izračun cijena socijalnih usluga koja će poslužiti kao podloga za donošenje podzakonskog propisa kao regulatornog okvira. Za provedbu ove mjere nisu utrošena sredstva državnog proračuna.

Cilj 2. Poboljšati nadzor rada pružatelja usluga za starije osobe

U svrhu postizanja navedenog cilja planiralo se provesti reformu organizacije rada inspekcije kroz uspostavu zakonodavnog okvira. S tim u vezi ističe se kako Zakon o socijalnoj skrbi (Narodne novine, br. 157/13, 152/14, 99/15, 52/16, 16/17, 130/17, 98/19, 64/20, 138/20) propisuje odredbe vezane uz inspekcijski nadzor, a način provođenja istoga provodi se u skladu s Pravilnikom o sadržaju i načinu provođenja inspekcijskog nadzora u djelatnosti socijalne skrbi (Narodne novine, broj 66/2015). Također Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je zbog složenosti poslova od listopada 2020. godine povećao broj izvršitelja preraspodjelom državnih službenika ministarstva na poslove viših inspektora, te je time povećan broj inspekcijskih nadzora. Za provedbu ove mjere nisu utrošena dodatna sredstva iz državnog proračuna.

Cilj 3. Osigurati nacionalnu mirovinu socijalno ugroženim starijim osobama

U svrhu postizanja navedenog cilja provedena je u 2018. godini sveobuhvatna analiza parametara socijalne sigurnosti (socijalna skrb, mirovinski sustav, stanje na tržištu rada, EU praksa i dr.). Tijekom 2019. godine osnovana je Radna skupina za utvrđivanje uvjeta i kriterija za uvođenje nacionalne mirovine - kriterija za obuhvat potencijalnih korisnika nacionalne mirovine, imovinski i/ili dohodovni cenzus, parametri za izračun visine nacionalne mirovine te potrebna financijska sredstva. Tijekom 2020. godine Radna skupina za utvrđivanje uvjeta i

kriterija za uvođenje nacionalne mirovine završila je s radom te je u travnju 2020. godine izrađen Nacrt prijedloga zakona o nacionalnoj naknadi za starije osobe. Tijekom izrade Nacrta prijedloga zakona izmijenjen je naziv instituta iz „nacionalna mirovina“ u „nacionalna naknada za starije osobe“, koji obuhvatom i sadržajem u cijelosti odgovara intenciji Vlade Republike Hrvatske iz Strategije socijalne skrbi za starije osobe 2017.-2020. godine. Budući da je provedba mjere u 2020. godini obuhvaćala samo zakonodavni postupak, nije bilo potrebno osigurati dodatna sredstva u državnom proračunu, već se provedba mjere provodila u sklopu redovne djelatnosti.

Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe donesen je i objavljen u Narodnim novinama broj 62/20, s početkom primjene od 1 siječnja 2021. godine.

Cilj 4. Širenje prava na status njegovatelja

U svrhu postizanja navedenog cilja planirana je mjera donošenja propisa kojim će se regulirati pravo na status njegovatelja za skrb o starijim osobama. S tim u vezi u sklopu Programa potpore strukturnim reformama (SRSP) 2019. provodio se projekt Formalni i neformalni oblici skrbi za starije osobe (analiza i istraživanje). Iznos projekta je 220.000 eura, a provoditelj projekta je Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD). Projekt je započeo u srpnju 2019. godine i trajao je 18 mjeseci. Cilj projekta bio je utvrditi stvarne pokazatelje stanja skrbi o starijim osobama, s naglaskom na starije osobe o kojima se skrbi na neformalan način, a na temelju kojih će se izraditi preporuke za reguliranje prava i usluga u sustavu socijalne skrbi usmjerenih adekvatnom zadovoljavanju potreba starijih osoba. Rezultati istraživanja poslužiti će kao podloga za uvođenje novih usluga starijim osobama radi unaprjeđenja skrbi za starije osobe kako bi im se omogućio život u vlastitom domu. Prateći stanje u području zaštite prava starijih osoba kao i skrbi za starije osobe kao prioriteta nacionalnih i strateških dokumenata, između ostaloga i Programa Vlade Republike Hrvatske za mandatno razdoblje 2020. - 2024., Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike poduzeti će daljnje mjere i radnje u smjeru osiguravanja kvalitetnije skrbi za starije osobe. Za provedbu ove mjere nisu utrošena dodatna sredstva iz državnog proračuna.

B. INFORMIRANJE I PODIZANJE RAZINE SVIJEŠTI O PRAVIMA STARIJIH OSOBA

Cilj 1. Informiranje o pravima starijih osoba u društvu

Za postizanje navedenog cilja provodile su se dvije mjere: „Praćenje kršenja prava starijih osoba“ i „Stvaranje preduvjeta za informiranje i podizanje razine svijesti o pravima starijih osoba“.

Mjera 1.1 Praćenje kršenja prava starijih osoba

Unutar navedene mjere Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike provelo je sve tri planirane aktivnosti do kraja 2019. godine. S tim u vezi ističe se da je provedeno istraživanje o kršenju prava starijih osoba s naglaskom na sve vidove nasilja i zlouporabe ugovora o dosmrtnom i doživotnom uzdržavanju, a slijedom prikupljenih podataka izrađeno je izvješće o stanju prava starijih osoba kao i preporuke za prevenciju kršenja njihovih prava. O provedbi navedene mjere izvještavano je kroz izvješće o provedbi Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. do 2020. godine za 2019. godinu.

Mjera 1.2. Stvaranje preduvjeta za informiranje i podizanje razine svijesti o pravima starijih osoba

U svrhu provedbe ove mjere Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sufinanciralo je projekte organizacija civilnog društva usmjerene na informiranje i podizanje razine svijesti o pravima starijih osoba. S tim u vezi ističe se da je Poziv za prijavu projekata usmjerenih unaprjeđenju kvalitete života i zaštiti prava starijih osoba objavljen u ožujku 2019. godine, a Odluka o raspodjeli financijskih sredstava za projekte usmjerene unaprjeđenju kvalitete života i zaštiti prava starijih osoba donesena je 9. siječnja 2020. godine. Unutar navedenog Poziva jedno prioritetno područje odnosi se na informiranje u okviru kojeg se financira 9 projekata u ukupnom iznosu od 649.000,00 kuna s proračunske pozicije Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike, A 734189 Udruge u socijalnoj skrbi, račun 3811 Tekuće donacije u novcu (Izvor 11 i 41).

C. ŠIRENJE I UNAPREĐENJE USLUGA U ZAJEDNICI

Cilj 1. Povećati dostupnost usluga za starije osobe

Za postizanje navedenog cilja provodile su se tri mjere: „Ujednačavanje dostupnosti kapaciteta za smještaj starijih osoba“, „Razvijanje usluga za starije osobe usmjerenih zadržavanju starijih osoba u njihovom domu“ i „Osiguravanje usluga usmjerenih povećanju kvalitete života starijih osoba“.

Mjera 1.1. Ujednačavanje dostupnosti kapaciteta za smještaj starijih osoba

U svrhu provedbe mjere poticalo se povećanje smještajnih kapaciteta do razine državnog prosjeka u županijama u kojima su kapaciteti ispod prosjeka. Tijekom 2020. godine, ukupni smještajni kapaciteti u Republici Hrvatskoj za starije osobe iznosio je 26 762. Udio smještajnog kapaciteta u odnosu na ukupan broj starijih za 2020. godinu iznosio je 3,16%. Postotak smještajnih kapaciteta u 11 županija bio je ispod prosjeka od 3,16%, a to su: Krapinsko-zagorska županija, Sisačko-moslavačka županija, Bjelovarsko-bilogorska županija, Primorsko-goranska županija, Brodsko-posavska županija, Zadarska županija, Osječko-baranjska županija, Šibensko-kninska županija, Splitsko-dalmatinska županija, Istarska županija i Dubrovačko-neretvanska županija. Također je primjetno da je u pojedinim županijama došlo do porasta broja starijih osoba. Poticanje povećanja smještajnih kapaciteta predviđeno je pratiti preko danih preporuka za izgradnju novih kapaciteta za starije osobe u županijama u kojima su smještajni kapaciteti ispod prosjeka države.

Mjera 1.2. Razvijanje usluga za starije osobe usmjerenih zadržavanju starijih osoba u njihovom domu

Unutar ove mjere planirana je provedba aktivnost „Poticanje pružanja izvaninstitucionalnih usluga za starije osobe na lokalnoj razini“.

S tim u vezi, Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike je u okviru Poziva za prijavu projekata usmjerenih unaprjeđenju kvalitete života i zaštiti prava starijih osoba sufinanciralo 46 projekata u ukupnom iznosu od 4.440.000,00 kuna isplaćenog u 2020. godini s proračunske pozicije Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike A 734189 - Udruge u socijalnoj skrbi. U navedenom Pozivu jedno od prioritetnih područja odnosilo se na uslugu prijevoza starijih osoba. Usluga prijevoza osigurava se starijim osobama koje nisu u mogućnosti potrebu odlaska na njima važno mjesto (npr. liječniku, na

terapiju i sl.) zadovoljiti korištenjem javnog prijevoza ili im tu uslugu ne mogu osigurati članovi obitelji.

U 2017. godini Ministarstvo rada i mirovinskog sustava (sadašnje Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike) objavilo je otvoreni poziv za dodjelu bespovratnih sredstava iz fondova EU pod nazivom „Zaželi – program zapošljavanja žena“. Ovaj Poziv financiran je u okviru Operativnog programa „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“ iz sredstava Europskog socijalnog fonda. Pravo na prijavu imale su jedinice lokalne i područne (regionalne) samouprave te neprofitne organizacije, a sredstva su se dodjeljivala za provođenje projekata u trajanju do 30 mjeseci. Ukupno su od 2017. do 2020. godine donesene 32 Odluke o financiranju i sklopljeni su ugovori za 322 projekta, kojima je obuhvaćeno 29.707 starijih i nemoćnih osoba. Poziv je primarno bio namijenjen zapošljavanju žena koje teže dolaze do zaposlenja, na poslovima potpore i podrške starijim osobama i osobama u nepovoljnom položaju u njihovim zajednicama. Provedba ovog Poziva je bio dobar primjer međusektorske suradnje u korištenju sredstava iz fondova EU. Slijedom dobrih iskustava iz faze I, u veljači 2020. godine objavljen je Poziv „Zaželi – program zapošljavanja žena – faza II“, u okviru kojega se nastavljaju provoditi aktivnosti zapošljavanja žena te pružanja potpore i podrške za starije i nemoćne osobe. Do kraja 2020. godine doneseno je 7 Odluka o financiranju i sklopljeni su ugovori za 236 projekata u okviru kojih će se pružati potpora i podrška za 27.071 stariju i nemoćnu osobu.

U 2020. g. isplaćeno je 220.790.027,05 kuna za „Zaželi – program zapošljavanja žena“, dok je za „Zaželi – program zapošljavanja žena, faza II“ u istoj godini isplaćeno 98.729.787,26 kuna, što ukupno čini 319.519.814,31 kuna. Sredstva za oba Poziva isplaćena su s proračunske aktivnosti T854021, OP „Učinkoviti ljudski potencijali 2014.-2020.“, prioriteti 1, 2, 4 i 5.

U Tablici 4. donosimo pregled županija, broja potpisanih ugovora i broja starijih i nemoćnih obuhvaćenih potporom i podrškom u okviru Poziva Zaželi I i II u 2020. godini:

Županija	Zaželi I		Zaželi II		Ukupno	
	Broj ugovora	Broj korisnika	Broj ugovora	Broj korisnika	Broj ugovora	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	2	288	9	1158	11	1446
Brodsko-posavska	1	50	23	3282	24	3332
Dubrovačko-neretvanska	/	/	4	268	4	268
Grad Zagreb	2	37	24	1364	26	1401
Istarska	/	/	/	/	/	/
Karlovačka	/	/	5	376	5	376
Koprivničko-križevačka	/	/	2	150	2	150
Krapinsko-zagorska	/	/	5	336	5	336
Ličko-senjska	/	/	2	318	2	318
Međimurska	/	/	7	504	7	504

Osječko-baranjska	5	345	35	4600	40	4945
Požeško-slavonska	/	/	8	1720	8	1720
Primorsko-goranska	/	/	2	102	2	102
Sisačko-moslavačka	2	152	16	2469	18	2621
Splitsko-dalmatinska	/	/	11	1243	11	1243
Šibensko-kninska	8	158	24	1619	32	1777
Varaždinska	/	/	6	564	6	564
Virovitičko-podravska	1	58	3	402	4	460
Vukovarsko-srijemska	2	105	36	5964	38	6069
Zadarska	3	95	7	242	10	337
Zagrebačka	2	96	7	390	9	486
Ukupno	28	1384	236	27071	264	28455

Nadalje, osigurana su i dodatna sredstva iz Europskog socijalnog fonda za projekte usmjerene pružanju izvaninstitucionalnih usluga za starije osobe. Na ovaj su način sve starije osobe u mogućnosti dobiti usluge u zajednici ukoliko su im potrebne, neovisno o uvjetima iz Zakona o socijalnoj skrbi, koji ovise o prihodovnom i imovinskom cenzusu.

U periodu od srpnja do rujna Tijekom 2020. godine u okviru Poziva „Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 1“, sufinanciranog iz Europskog socijalnog fonda, ugovoreno je ukupno 44 projekata u vrijednosti od 62.839.637,73 kune koji su usmjereni na starije osobe, uključujući i osobe oboljele od Alzheimerove demencije ili drugih demencija, članove njihovih obitelji te stručnjake koji rade s navedenim korisnicima. Projekti traju između 18 i 24 mjeseca. Kroz ugovorene projekte planira se uključiti 4547 starijih osoba, uključuju osobe oboljele od Alzheimerove ili druge demencije.

U Tablici 5. donosimo pregled županija, broja potpisanih ugovora i broja starijih osoba koje su obuhvaćene aktivnostima projekta:

Županija	Broj ugovorenih projekata	Broj korisnika
Bjelovarsko-bilogorska	2	300
Brodsko-posavska	3	250
Grad Zagreb	4	1170
Koprivničko-križevačka	1	30
Krapinsko-zagorska	2	170
Međimurska	1	30
Osječko-baranjska	18	1310
Požeško-slavonska	2	150
Primorsko-goranska	1	23
Sisačko-moslavačka	3	114
Šibensko-kninska	1	40

Virovitičko-podravska	2	280
Vukovarsko-srijemska	3	630
Zagrebačka	1	50
UKUPNO:	44	4547

Za ESF projekt „Širenje mreže socijalnih usluga u zajednici – faza 1“, sredstva su bila osigurana na poziciji MROSP na aktivnosti A788015 Operativni program Učinkoviti ljudski potencijali 2014-2020 - prioritet 2 i 5, izvor 561 i izvor 12. U 2020. godini, isplaćeno je ukupno ~~12.507.310,10~~ 12.556.083,51 kuna i to s izvora 561 ~~10.631.213,59~~ 10.672.670,98 kuna, a s izvora 12 - ~~1.876.096,51~~ 1.883.412,52 kuna.

Mjera 1.3. Osiguravanje usluga usmjerenih povećanju kvalitete života starijih osoba

Unutar ove mjere provodila se aktivnost „Organiziranje dnevnih aktivnosti za starije osobe“.

Prema novom planu objave poziva za prijavu projekata spojena su dva ranija poziva u jedan poziv pod nazivom Unaprjeđenje kvalitete života i zaštita prava starijih osoba koji je objavljen 7. ožujka 2019. godine, a Odluka o raspodjeli financijskih sredstava usmjerenih unapređenju kvalitete života i zaštiti prava starijih osoba za 2019./2020. donesena je u siječnju 2020. godine te su se svi projekti provodili u 2020. godini.

U sklopu Natječaja za dodjelu jednokratnih financijskih podrški za 2020. godinu financirano je 7 projekata na području 6 županija u vrijednosti 320.000,00 kuna. Odluka o raspodjeli sredstava donesena je u srpnju 2020. godine. Provedba projekata započela je u 2020. godini, a nastavlja se i u 2021. godini. Sredstva za provedbu ovih projekata bila su osigurana iz nacionalnih sredstava i to iz djela prihoda od igara na sreću na proračunskoj poziciji Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike na aktivnosti A 734189 - Udruge u socijalnoj skrbi, račun 3811- Tekuće donacije, izvor 41.

Svrha provedbe projekata organizirane dnevne aktivnosti je usmjerena osiguravanju uvjeta za uključivanje starijih osoba u život zajednice i sprječavanje institucionalizacije te podizanje kvalitete života. Aktivnosti su prilagođene njihovim potrebama i interesima, a odnose se na različite sadržaje kao što su sportsko-rekreativni (tjelovježba, šetnje, sport prilagođen starijoj dobi), kreativni (kreativne i likovne radionice, radionice ručnog rada i tradicionalni obrti), edukacijsko i informativni (predavanja, radionice, tečajevi), kulturni (književni klub, kazališna grupa, projekcije filmova, pjevački zbor) zabavni (proslave, društvene igre, kvizovi) te kombinacija navedenih aktivnosti. Usluge organiziranih dnevnih aktivnosti provode se tjedno za svaku grupu aktivnosti. Pojedina grupa aktivnosti se provodi jednom ili više dana tjedno, a traje dok je korisnik spreman sudjelovati. Aktivnosti iz projekta provode se od 20 do 40 sati tjedno. Projekti su se provodili u lokalnim zajednicama čiji je indeks razvijenosti ispod 100.

U Tablici 6. prikazani su podaci o broju projekata i broju uključenih starijih osoba.

Županija	Broj ugovorenih projekata
Zagrebačka	1
Sisačko-moslavačka	3
Karlovačka	3
Varaždinska	2

Bjelovarsko-bilogorska	3
Koprivničko-križevačka	3
Istarska	1
Primorsko-goranska	1
Brodsko-posavska	3
Ličko-senjska	1
Dubrovačko-neretvanska	5
Požeško-slavonska	1
Osječko-baranjska	5
Šibensko-kninska	1
Vukovarsko-srijemska	4
Splitsko-dalmatinska	5
Grad Zagreb	1

Također i nadalje se poticalo volontiranje starijih osoba. Prema podacima koje Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike prikuplja vezano uz organizirano volontiranje, tijekom 2020. godine zabilježen je blagi pad u broju uključenih starijih osoba (66 godina i naviše) u volontiranje u odnosu na 2019. godinu, kada je broj iznosio 3586. Broj starijih osoba koje su volontirale tijekom 2020. godine iznosi 2554, što čini 5% ukupnog broja volontera za istu godinu (48386). Podaci su dostupni u Izvješću o obavljenim uslugama ili aktivnostima organizatora volontiranja na temelju Pravilnika o sadržaju izvješća o obavljenim uslugama i aktivnostima organizatora volontiranja (Narodne novine, broj 9/18). Pad u broju volontiranja tijekom 2020. godine pripisuje se nemogućnosti provedbe istog uslijed epidemije COVID-19.

Cilj 2. Podići kvalitetu pružanja socijalnih usluga za starije osobe

Za postizanje navedenog cilja planirano je pet mjera.

Mjera 2.1 Primjena „Upitnika o praćenju pokazatelja kvalitete u domovima za starije“ kod pružatelja usluga za starije osobe

Unutar ove mjere planirana je provedba tri aktivnosti u nadležnosti Ministarstva zdravstva:

1. edukacija i reedukacija stručnjaka o primjeni „Upitnika o praćenju pokazatelja kvalitete u domovima za starije“ kod pružatelja usluga za starije osobe,
2. prikupljanje podataka, praćenje i evaluacija „Upitnika o praćenju pokazatelja kvalitete u domovima za starije“ kod pružatelja usluga za starije osobe i
3. izrada prijedloga mjera unaprjeđenja kvalitete zaštite zdravlja kod pružatelja usluga za starije osobe te praćenje zdravstvenih potreba i funkcionalnih sposobnosti starijih osoba koje se nalaze na smještaju.

Međutim u 2020. godini domovi za starije imali su u skrbi oboljele od COVID-19 te se zbog obima tog posla nije moglo obaviti redovito godišnje istraživanje. Za 2021. godinu planirano je istražiti posljedice pandemije na zdravlje zaposlenika u domovima za starije i kvalitetu skrbi. Sredstva se osiguravaju u okviru redovne djelatnosti Referentnog centra Ministarstva zdravstva za zaštitu zdravlja starijih osoba, te nisu utrošena dodatna sredstva Državnog proračuna.

Mjera: 2.2. Primjena priručnika "Vodič/14 uputa za aktivno zdravo starenje – hrvatski model"

Unutar ove mjere planirana je provedba dviju aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva zdravstva:

1. Izrada i dopuna priručnika o aktivnom i zdravom starenju te njegovo tiskanje i
2. Edukacija i reedukacija o aktivnom zdravom starenju / primjena "Vodiča/14 uputa za aktivno zdravo starenje – hrvatski model"

Vodič je 2018. godine dopunjen s još jednom uputom tako da je naziv Vodič/15 uputa za aktivno zdravo starenje – hrvatski model. Tiskan je kao prilog časopisa Medix (Medix. 2018 Jun; 24 (130-131)). Svim domovima za starije osobe dostavljen je u tiskanom obliku i objavljen je na internetskoj stranici Nastavnog zavoda za javno zdravstvo „Dr. Andrija Štampar“ u Službi za javnozdravstveno gerontologiju/Referentnom centru MZ za zaštitu zdravlja starijih osoba. Primjena Vodiča je višestruka s obzirom da sadrži 15 različitih uputa koje se odnose na tjelesnu aktivnost, prehranu, osobnu higijenu, radnu aktivnost, socijalnu uključenost te primjenu preporučenih mjera zbog vrućine/hladnoće/elementarnih nepogoda što nam omogućava promociju prilikom svakog medijskog istupanja u cilju edukacije o aktivnom i zdravom starenju uključujući i neke preporuke za prevenciju COVID-19 bolesti kod starijih osoba.

Za potrebe prezentacije na zajedničkom sastanku voditelja liječništva, sestinstva i dentalne medicine država članica EU s održanom u Zagrebu od 03 do 04. ožujka 2020. u sklopu predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije, Vodič je preveden na engleski jezik i prikazan kao primjer dobre prakse.

Sredstva se osiguravaju u okviru redovne djelatnosti Referentnog centra Ministarstva zdravstva za zaštitu zdravlja starijih osoba, te nisu utrošena dodatna sredstva Državnog proračuna.

Mjera 2.3. Primjena smjernica pravilne prehrane za starije / jelovnici kod pružatelja usluga za starije osobe

Unutar ove mjere planirana je provedba pet aktivnosti iz nadležnosti Ministarstva zdravstva, u različitim periodima i to:

1. Izrada prijedloga jelovnika za starije osobe kod pružatelja usluga za starije osobe sukladno hrvatskim smjernicama pravilne prehrane za starije
2. Edukacija i reedukacija stručnjaka zaduženih za zdravu prehranu o primjeni smjernica pravilne prehrane za starije kod pružatelja usluga za starije osobe,
3. Izrada priručnika na temu Programa primjene smjernica pravilne prehrane za starije kod pružatelja usluga za starije osobe,
4. Analiza i evaluacija gerontološko- javnozdravstvenih pokazatelja o stanju uhranjenosti starijih osoba putem panela stanja uhranjenosti CEZIH-a po web servisu NRS 2002 te
5. Kontrola kvalitete gotovih obroka hrane sukladno Smjernicama pravilne prehrane za osobe starije dobi (pomoću definiranih indikatora kvalitete), procjena kvalitete prehrane kod pružatelja usluga za starije osobe (energetska i nutritivna procjena), mikrobiološka analiza hrane i procjena higijene radnih površina (za pripremu hrane) na temelju periodičkih nadzornih mikrobioloških analiza.

U 2020. godini izdan je Priručnik „Prehrambeno-gerontološke norme/jelovnici u domovima za starije i gerontološkim centrima“ u elektronskom obliku (https://www.stampar.hr/sites/default/files/sluzbe/docs/2020/prehrambeno-gerontoloske_norme_17.10.2020_.pdf). Priručnik je distribuiran svim domovima za starije u Republici Hrvatskoj. Priručnik donosi informacije o ustroju, ulozi i suodgovornosti sustava s interdisciplinarnim gerontološkim timom u primjeni pravilne prehrane za starije osobe; potom

pruža pregled referentnih vrijednosti upotrijebljenih u izradi Smjernica za prehranu osoba starije dobi, smjernice za pravilnu prehranu starijih, glavne kategorije hrane i preporuke za planiranje prehrane za starije osobe. U priručniku su opisane organizacija nabave i dostave hrane (prikaz javne nabave i primjer dobre prakse) te uvođenje i nadzor nad provođenjem prehrambenih normativa u domovima za starije osobe i gerontološkim centrima. Jelovnici u domovima za starije osobe i gerontološkim centrima nalaze se u dodatku smjernica. Sastavljanju priručnika sudjelovalo je 70 stručnjaka uz interdisciplinarni pristup, iz deset institucija Republike Hrvatske i Grada Zagreba, u razdoblju od 2016. do 2020. godine.

Priručnik je predstavljen i na 3. međunarodnom Kongresu o sigurnosti i kvaliteti hrane „Hrana, zdravlje i klimatske promjene“ (10. – 13. studeni 2020., virtualni kongres). Planirana edukacija za osoblje domova za starije odgođena je do prestanka epidemije.

Za provedbu ove mjere osigurana su sredstva u državnom proračunu za 2020. godinu na aktivnosti A 789006 - Provedba nacionalnih strategija, planova i programa, te je utrošen iznos od 17.937,50 kuna.

Mjera 2.4. Održavanje regionalnih sastanaka s pružateljima usluga za starije osobe

Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike u 2020. godini radi epidemije bolesti COVID-19 i kriznih situacija uzrokovanih potresima, planirane godišnje regionalne susrete s predstavnicima pružatelja usluga za starije osobe nije organiziralo. Ministarstvo je za potresom pogođena područja Petrinje, Gline i Siska osnovalo mobilne timove radi procjene potreba obitelji koje ne žele napustiti svoje uništene domove i borave bez osiguranog smještaja na svojim nekretninama kao i u svrhu pružanja psihosocijalne pomoći obiteljima u kriznim situacijama.

Vezano uz epidemiju ističe se da je u cilju zaštite korisnika socijalne usluge smještaja i organiziranog stanovanja kod pružatelja socijalnih usluga, prije svega starijih osoba kao i osoba oboljelih od kroničnih bolesti koje imaju veći rizik od razvoja težeg oblika COVID-19, Ministarstvo u ožujku 2020. godine uspostavilo tim podrške koji čine zaposlenici Ministarstva, te je otvorena posebna adresa elektroničke pošte putem koje se svakodnevno komunicira kroz pitanja i odgovore vezane uz pandemiju iz nadležnosti socijalne skrbi, kako s pružateljima usluga, tako i s građanima. Pored navedenog u listopadu 2020. godine je osigurana i dežurna telefonska linija radnim danom od 8 do 16 sati, odnosno besplatni telefonski broj na kojemu se pružaju informacije vezane uz sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 u sustavu socijalne skrbi. Ministarstvo u suradnji s Hrvatskim zavodom za javno zdravstvo i Nastavnim zavodom za javno zdravstvo Dr. Andrija Štampar, od početka pandemije te prateći trenutne epidemiološke situacije, kontinuirano donosi upute za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 za pružatelje socijalnih usluga u sustavu socijalne skrbi.

Odlukom ministra rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike iz kolovoza 2020. godine osnovano je Povjerenstvo za sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 nad starijim osobama i osobama iz drugih ranjivih skupina kao savjetodavno i stručno tijelo Ministarstva čija je zadaća izrada prijedloga, mišljenja i stručnih obrazloženja s ciljem prevencije širenja zaraze.

Sredstva za provedbu mjere osigurana su u okviru redovne djelatnosti.

Mjera 2.5. Jačanje kompetencija radnika koji skrbe o starijim osobama

Unutar ove mjere planirana je provedba edukacije radnika koji skrbe o starijim osobama o specifičnostima rada sa starijim osobama. Godišnjim programom stručnog usavršavanja stručnih radnika u ustanovama socijalne skrbi za 2020. godinu bile su planirane edukacije:

1. Individualno planiranje i vođenje slučaja u procjeni dobrobiti odraslih osoba

2. Edukacija iz područja zaštite i promicanja prava starijih osoba te palijativne skrbi
Međutim uslijed epidemije bolesti COVID-19 i krizne situacije uzrokovane potresima, navedene edukacije se u 2020. godini nisu provele.
Sredstva za provedbu mjere osigurana su u okviru redovne djelatnosti Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike.

IV. ZAKLJUČAK

Strategija socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje od 2017. do 2020. godine je drugi po redu strateški dokument u Republici Hrvatskoj koji se odnosi na socijalnu skrb o starijim osobama. Prva Strategija izrađena je 2014. godine i obuhvaćala je razdoblje od 2014. do 2016. godine. Provedba prve Strategije doprinijela je osvještavanju problema s kojima se susreću starije osobe kao i problema društva u skrbi o starijim osobama. Izrada druge Strategije bila je očekivani nastavak u smjeru planiranja rješavanja onih problema koji se dugi niz godina odgađaju, kao što su izrada zakonskih prijedloga za uvođenje nacionalne mirovine, statusa njegovatelja i osiguravanje jednakih uvjeta pristupa mreži socijalnih usluga za korisnike i pružatelje ili jednostavnije rečeno ujednačavanje modela financiranja domova za starije osobe. Provođenje aktivnosti u Strategiji je planirano za razdoblje od 2017.-2020. godine. Neke od aktivnosti se prate kontinuirano, a neke aktivnosti su jednokratne s točno naznačenim periodom provedbe.

U 2020. godini ističe se:

- da je izrađena jedinstvena metodologija za izračun cijena socijalnih usluga koja će poslužiti kao podloga za donošenje podzakonskog propisa kao regulatornog okvira.
- da je donesen Zakon o nacionalnoj naknadi za starije osobe (Narodne novine, broj 62/20), s početkom primjene od 1 siječnja 2021. godine.
- da se provodio projekt Formalni i neformalni oblici skrbi za starije osobe (analiza i istraživanje) čiji će rezultati poslužiti kao podloga za unaprjeđenja skrbi za starije osobe
- da je Ministarstvo rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike sufinanciralo projekte organizacija civilnog društva usmjerene na informiranje i podizanje razine svijesti o pravima starijih osoba kao i projekata usmjerenih unaprjeđenju kvalitete života i zaštiti prava starijih osoba, te se poticalo volontiranje starijih osoba.
- da je Ministarstvo zdravstva izradilo Priručnik „Prehrambeno-gerontološke norme/jelovnici u domovima za starije i gerontološkim centrima“ te je „Vodič/15 uputa za aktivno zdravo starenje – hrvatski model“ prevelo na engleski jezik i prezentiralo na zajedničkom sastanku voditelja liječništva, sestinstva i dentalne medicine država članica EU, u sklopu predsjedanja Hrvatske Vijećem Europske unije, kao primjer dobre prakse

Dodatno je važno istaknuti da je 2020. godinu, kao zadnju godinu provedbe ovog strateškog dokumenta, obilježila epidemija bolesti COVID -19 koja se pokazala izazovna za sve a osobito za starije osobe, te time otežala provedbu određenih mjera i aktivnosti navedenog dokumenta, obzirom da su prioriteti skrbi za starije osobe bili usmjereni na sprječavanje i suzbijanje epidemije COVID-19 te zaštitu zdravlja korisnika u sustavu socijalne skrbi.

Ukupno je za provedbu Strategije socijalne skrbi za starije osobe u Republici Hrvatskoj za razdoblje 2017.-2020., u 2020. godini, uz sredstva redovne djelatnosti dodatno utrošeno 17.934.247,6 kuna. U navedeni iznos nije uračunat iznos isplaćen tijekom 2020. godine za Poziv „Zaželi – program zapošljavanja žena“ (faza I i II), a koji čini 319.519.814,31 kuna s obzirom da je isti primarno namijenjen zapošljavanju žena, iako je kroz navedeno obuhvaćeno pružanje potpore i podrške za starije i nemoćne osobe.